

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV. Strada Lungă No. 160.

Exemplarul 4 Lei.
Abonamentul 50 lei anual.

Ștefan Stănescu

Așteptare.

O diamant al așteptării vaste,
Semn veghietor în vârste pururi caste.
Elan din slava proprie desprins
Neertător privindu-se pe sine. —
Hotar și depășit și neatins
De lutul grav ce'n ancoră te ține!

Tăcerea ta, universală scuză.
Răspunsuri prompte singure se-acuză.
Certe erori, în evidența lor,
Temând controlul clipelor expiră
Când sufletul e oricât de sonor
Imn necesar pe-o arbitrară liră

Vârf etalat mândria faptei trece
Rezerva'n timp a durtății zece
Calm îl retează. In zadar rezistă.
Suprema Așteptare, inedită
Succesiunea de 'mpliniri ce tristă
Sub indulgența care crud, invită!

Azurul spirit. Razele lui, — îngeri.
E un unsprezece viu. Ai vrea să sângeri
Etern omniprezentă așteptare
A unor noutăți ce te desfid
Visezi divina, blândă sărutare
Pe-un ochiu deschis și pururea avid

Doar, viața când se năruie'mpăcată
Imbrățișarea veșnicului Tată
Trufașe raze, stinge. Se confundă
Ca neadăogat un fiu defunct
Crescând iubirea ultimă fecundă
Un fericit, imponderabil punct.

Ștefan Baciu

Relieful poetului.

Cu sufletul întocmai cum o aurie găză'n palmă
Pe lângă cântul său trecea poetul tânăr
În gând cu'ntreaga melodie a slovelor-calmă
Cu apropierea și cu flautul de azur pe umăr.

Și umbra sa trecea pe lângă lanuri ca un duh
Și pașii săi se auzeau departe ca o vioară
Și trupul său se ridica precum un zeu, ori un
[bătlan din stuh
Și brațul drept se odihnea ca un hulub ce vrea
[să moară.

Purta cu pânea, într'un tainic buzunar
Creionul ca pe o iubită, ca pe-o amintire.
In gând, purta o carte tocmai ca un zar,
Și cu destinul lui trecea în grea neștire.

Ion Manolescu

P o e m

Tîrziu, omul părăsit de orice gînd a rămas singur în
[trupul lui.
Noaptea cădea perpendicular pe creștete de munți
Și prin orașe orele lunecau cu arătătoarele pe povâr-
[nișul timpului
Iar apele ca și mai înaintea omului, curgeau, curgeau

Totul, era o poveste dreaptă și înaltă ca un stîlp.
Sîngele meu așipea în peisajul brațelor cu plante și alei
Cu respirația frîntă la șold mi-am pipăit sabia visului.
Cînd pe retina veacurilor roteau pasări de moarte
[și somn.

Mircea Streinul

Lucruri în afară de vis*)

Plata!

Chelnerul prezintă nota, pe care Stan o achită fără s'o mai privească. „Ar fi charaghios să controlez dacă s'au pus câțiva lei în plus, când n'am comandat decât un rasol, nu-i vorba, infect“ — și după-ce-și luă pălăria — o pălărie uzată și de culoare cenușie, dar problematică în prezent — și paltonul ușor, de vară, depe cuier, ieși în stradă, unde-l primi o palmă de apă subțire, isbită prompt în față. „Iar plouă, fir-ar al dracului! Săracu' palton...“ Rămase nehotărît pe trotuar. Reclamele luminoase se oglindeau — albastre, roșii și verzi — în asfaltul neted și lucios, mașinile lunecau elegant și fără grabă, trecătorii păseau repede, balanșând umbrelele, cari păreau o uriașă pădure de ciuperci caraghioase, iar femeile de stradă, puține din cauza ploii, se plimbau plictisite, mai mult sau mai puțin frumoase, așteptând cavaleri problematici ca să le conducă la un adăpost. Cum nu dispunea de atâtea parale, ca să-și poată permite să meargă la teatru sau la cinematograful, Stan Udrescu o luă spre hotel, unde locuia de o săptămână, de când venise dela Gura-Humorului, ca să se'nscrie la facultatea de teologie.

În coridorul intenționat slab luminat al hotelului — hotel de mâna a doua, murdar, plin de ploșnițe și de femei atât de puțin ispititoare, încât rămăneau uneori noaptea întregă fără clienți — întâlni o pereche suspectă, care trecu repede spre stradă. „Întâlnirile mele de fiecare seară; de asta miroase a formol coridorul...“ Descuie ușa scorojită a camerei sale, făcu lumină și, după-ce întinse paltonul pe scaun — singurul din încăperea, — ca să se usuce, își făcu o țigară, pe care o fumă cu deliciu, ascultând răpăitul stropilor în geamuri, dar nu rămase mult timp așa, căci simți cum se furișează frigul în oase, și trebui să se vâre în așternut, vrând să-i guste pe'ndelete voluptatea caldă și pufoasă. Se enervă că nu stinsese lumina și că trebuia să se ridice din pat. Injurând învârti comutatorul și, apoi se încordă într'un singur salt, căzând cu sgomot peste plapomă. Însfârșit, acoperit până la gât, își mai aprinse o țigară și începu să se gândească la cele ce urma să le facă a doua zi. În primul rând, avea să meargă la doamna Eugenia Sebastian, care-i fusese recomandată ca gazdă de domnul Filipaș, directorul liceului din Gura-Humorului. Așa era obiceiul domnului Filipaș, îi plăcea să găsească gazde pentru elevii mai buni, pe cari — închipuindu-și că totul din tinerețea sa a rămas neschimbat — îi sfătuia în fel și chip cum să se poarte în viața universitară. Deși era acu de-o săptămână la Cernăuți, Stan n'avusese timp să se ducă

la gazda ce-i fusese recomandată, căci alergase de dimineată până'n seară, în fiecare zi, ba la secretariatul facultății, ba la chestură, astfel că nu putuse să meargă la adresa indicată în biletul dat de domnul Filipaș. Hotelul ajunsese să-l plictisească. Se simțea părăsit în camera asta friguroasă, cu soba stricată și cu un geam crăpat, prin care se strecura nu numai vântul, ci și tristețea cenușiurilor cerului de toamnă. „Mâne dimineață trebuie să mă duc numai decât la doamna Sebastian. Sigur! Al dracului hotel! Cine l-o fi inventat?“ Somnul nu venea. Era abia ora 10 și Stan începuse să-și revadă copilăria, pe care i-o amintea cu atâta insistență ploaia aceasta enervant de sgomotoasă. În curând, se plictisi și trecu la viitor. „O să fu preot.“ Deși nu-i plăcea să se vadă în haine clericale, bărbos și integrat într'o castă, pe care, în fond, o disprețuia. „Ei și? O meserie ca toate celelalte. O să fac gospodărie. Bani, să am bani și apoi, mă las de popie.“ Aproape de somn, o revăzu pe Saveta. Și fata era așa înaintea lui: goală, fără nici o taină. „Odaia, în care am sărutat-o era tapetată. Cum de n'am uitat! Tapet albastru“ Gândul îi era aproape de vis. Poate că nici nu-și dădea seama că nu doarme.

Fata i se dase simplu, fără nici o împotrivire, cum se iubesc două animale. Carnea s'a înfiorat ca o apă limpede și nu văzuse în ea decât cer desfășurat fastuos peste totul. Când i s'au strâns picioarele, Stan le-a pipăit și era carne de fruct, vârtoasă, catifelată și cu viață. Apoi i-a sărutat fruntea rece ca o piatră înrourată, colțul pleoapelor, tâmpla tănuită de o șuviță de păr blond, și gura, care, la rândul ei, îl căuta lacomă, ca după un isvor. „Aici.“ Și fata i-a dus mâna în jurul gâtului, pe care Stan l-a simțit fragment de coloană, drept, frumos. Mâinile i-au lunecat și-au găsit sânii, mijlocul subțire, de sub cari se lărgeau șoldurile cu linii ovale, ca să se'mplinească în picioarele unite'n amforă, ascunzând puful mărunț și mătăsoș al sexului

O beție cosmică îl suprinsese pe Stan. Cu Saveta, era un singur trup în întuneric, în timp ce o bucată de lună se prelingea pe tâmpla stângă a fetei. Îi părea că are întreg pământul în brațe — pământul cu toate minunile și durerile lui. Ghicea zâmbetul de soare pe buzele Savetei. „În întuneric, eram ca un orb, care pipăie lumina.“ Răsuflarea ei avea pălpări de briză trecută prin iarbă proaspătă. Părul mirosea a femeie și, totuși nu era grețos mirosul de femeie în friguri. Stan își rezimase capul de-obrazul ei, pe o parte, și mâinile îi căzuseră leneș peste umierii linești dulci pe amprenta albă a pernei. Pe urmă s'au îmbrăcat și-au ieșit, cu

* Fragment din romanul „Numai o noapte“.

picioarele goale, în grădina aromată de brazdă sbicită; luna intra în ochii lor, stelele se lăsaseră pe copaci, dealurile se-apropiau de mahala, și Stan era domnul pământului, care vuia peste case, peste străzile întortochiate, peste bețivii întârziați și peste motănimia ce-și smiorcăia dragostea pe acoperișele dimprejur. „Nu am luat în serios dragostea Savetei, și nici nu mi-a pretins. A fost o glumă, care s'a sfârșit prea repede.“ Totuși o regreta. Nu voise să admită că dânsa fusese prima femeie, pe care o iubise cu adevărat, dar uneori, constata cu amărăciune că nici o altă fată nu i-a aparținut atât de exclusiv.

Apoi, îi trecură pe dinaintea ochilor ultimele două zile petrecute la Iacobenii, în casa unchiului său și, mai ales, Valeria, regretând că n'o va mai întâlni curând. „Desigur că a plecat să studieze la București.“ Li spusese că-i place farmaceutica. „Deh, bine-i să fii bogat. . .“ Retraii precipitat plimbările, serile în pădure, cu Valeria, — și deodată, se văzu tare, plăcut: noaptea îl compensa de timiditate, atribuindu-i platoșa oxidată de vreme a cavalerului tistei figuri.

Dimineța, când se trezi, mai ploaia. Ploaie mărunță, tristă, cu reflexe ca ale fierului. Nouri joși. Sfârșitul toamnei se apropia. În curând, prima zăpadă, oribila primă zăpadă, murdară, fleșcăită. Stan simți un fior străbătându-i corpul. „Afurisită cameră de hotel.“ Din coridor, se auzea o voce stridentă, care certa pe cineva. Răspunsuri îmbufnate de femei. Pe urmă, o ușă trântită; și din nou numai ploaia în acoperiș, în geamuri, în pereții subțiri, pe nervi. Mirosul de formol pătrundea dulceag și supărător până în cameră.

Își dădu jos cămașa și se spălă repede, dornic să se vadă cât mai îndată îmbrăcat, căci frigul îi pișca pielea. Dupăce-și puse pantalonii și haina, dădu cu pieptenele prin păr, potrivindu-l apoi cu mâinile. „Impecabil! O să fac impresie bună viitoarei mele gazde.“ — și-și privi fața în oglindă: Părul castaniu, lucios, care-i atât de drag Valeriei Ștefăniu, era frumos pieptănat, lucru la care Stan ținea mai mult decât la dunga pantalonilor, întotdeauna șifonați din cauza obiceiului de a șede picior peste picior. Punându-și la punct toaleta își luă, pe braț, paltonul și pălăria, care-i păru și mai uzată, coborî în restaurant, unde dejună grăbit și fără poftă și, de aici, ieși în stradă, apucându-o spre piața Unirii. Ajungând în strada Romană, se opri în fața unei case cenușii, cu două etaje; căută în portmoneu să vadă dacă n'a pierdut biletul de recomandatie dat de domnul Filipaș, își potrive reverul pe care-l ridicase să-i apere gâtul de ploaie, și intra, în coridorul clădirii. Se mai uită odată la adresa depe bilet și urcă la etajul II. Pe o ușă cu lacul alb scorojit văzu un carton tăiat cu foarfecele din vre-o copertă de carte pe care era scris cu mâna numele viitoarei sale gazde. Sună. Până să i se deschidă, își duse, din obișnuință, mâna la nodul cravatei, și culese în grabă un fulg ce i se prinsese pe-o mână.

Un scârțâit de chee, și ușa se deschise, lăsând să se vadă un antreu îngust și slab luminat, din care isbucnea statura corpulentă a unei doamne mai în vârstă. Stan n'avu timp să-și întipărească fizionomia ei, căci dânsa se rătrăsese mai în umbră, invitându-l volubil:

— Intră mata. Desigur că ești domnul student Udrescu, despre care mi-a scris Filipaș, . . . dar se corectă repede: . . . domnul Filipaș. . .

— Da, făcu mecanic Stan, șocat întru câtva de brusca dare îndărăt a doamnei Sebastian, și intra.

Ea îi arătă un cuier-Udrescu remarcă involuntar că era strâmb și sgâriat — și se repezi la ușa din fund, deschizând-o cu un gest teatral, cu totul deplasat.

Aici, poștește mata aici, domnule student.

Desbrăcându-și paltonul ud de ploaie, Stan o urmă pe doamna Sebastian într'o odaie potrivit de mare, luminoasă, cu o fereastră, ce da spre curtea închisă din toate părțile cu ziduri. Numai cel din față avea ferestre și numai la etajul II. Stan se miră de acest capriciu arhitectonic și le numără. Erau trei, iar pe pervazul celei din dreapta surădea o glastră cu mușcate.

Udrescu se inclină ceremonios în fața doamnei Sebastian, îi sărută mâna, și se mai inclină odată, neglijând să-și spună numele de vremece dânsa i-l știa. Nu-i dădu recomandatie, care devenise inutilă prin excesiva bunăvoință a domnului Filipaș de a-i fi scris doamnei Sebastian despre eventualul chiriaș.

Eugenia Sebastian își roti mâna:

— Poftim. Nu-i tocmai elegant, dar e curățel. În timp ce-o să fii la cursuri, fetele mele ți-or face rânduială.

Tăcu și spionă fața studentului, care-și plimba privirile prin odaie: patul de fier, era lângă sobă; în mijlocul camerei, o masă așternută cu hârtie albastră și un scaun fără spetează; pe pereți atârnav patru cromolitografii-una reprezenta o scenă de vânatoare, cu cerbi fugăriți prin desișul unei păduri prea verzi, alta pe Romeo, ingenunchiat în fața unei Juliette palide și pătate de grăsime: cromolitografia de pe peretele dinspre curte înfățișa un avion ca de ciocolată, probabil din anul primei traversări a canalului Mânecii, iar pe rețele dela antreu răsăfa o petrecere câmpenească, undeva prin Bavaria, după cum putu să constate după halbele de bere și costumele specifice ale convivilor.

— Aici pe poliță, să-ți așezi cărțile. Pentru rufe, îți dau eu un dulăpaș.

Când ieși în oraș, să încui ușa și să pui cheea în cuiul dela ușa bucătăriei „Destul de simpatică odaia.“

— Mata te-i duce să-ți iei cufărul dela hotel. Despre celelalte, vom vorbi mai târziu. N'o să ne certăm pentru chirie. . . Numai să vii repede. . .

Luăm masa la unu. . .

Stan se întoarse repede dela hotel. Așeză pe pa cufărul și, dupăce deschise fereastra, începu să despacheteze. Rândui cărțile pe masă, iar mărunțișurile, deocamdată, pe scaun. Înșiră caietele pe poliță și-și pături frumos schimburile, pe cari le așeză înapoi în cufăr. Isprăvind, răsufli ușurat, ca după o muncă grea și se duse la fereastră, vrând să-și obișnuiască privirile cu peisagiul mort al curții, în care nu se juca nici un copil și nu râdea nici o servitoare.

Emanoil Radian

Frângere*)

Tinerețea lui Leiba înflorește pentru a doua oară. Efervescența sufletului, până atunci potolit, îl integra înfiorat, într-o viață nouă. Alina rămânea departe de el, o amintire și-o strângere de inimă. Il mistuia o exaltare intensă, suindu-se în tâmple, în creier.

Călca acum apăsat, elastic. Privea femeile cu o ciudată aprindere în ochi:

— Vă știu, spuneau privirile lui, vă știu acum! Trupul vostru pe care-l acoperiți! L-am descoperit. Degeaba vă legănați. Oricând una ca voi, cu trup ca al vostru, da, cu trup ca al vostru, mă așteaptă. Și sufletul vostru, câinesc și disprețuitor. L-am demascat.

Ea mă iubește. Nu-i ca voi, ca Alina.

Se scutura. Avea intrânsul energiile a zece tinereti. Încălzit de gândurile acestea intrase în fabrică. Totul era calm, pistoanele fășiau lent; într-o parte curgea benzina ușoară, limpede ca apa de izvor, în alta bolborosea păcura, jos în camera mașinilor și-a cuptoarelor, focul la 200°, la 300°, la 100°. Urcă pe estradă. De acolo privi orașul mic și ghemuit între munți, ca între umerii unui uriaș, respiră adânc apoi își șterse ochelarii, învins tot mai mult de fiorul launtric al fericirii lui mari.

Coborât lângă lenta pufoare a pistoanelor se întâlnește cu șeful de lucrări. Sângele i se urcă în creier, inima svâcni, trupul tot fu un freamăt. Il apucă de braț, cu ochii dilatați, vorbindu-i de misiunea lor slăntă pe al cărui drum făcuse primul pas. Povesti despre fata care și-a adăpostit plânsul în brațele lui, despre ochii ei buni, despre dragostea lui nouă.

Domnul Vornic îl ascultase, zâmbise, apoi se încruntase. Își desfăcu brațul, liberându-se cu un aer de om neplăcut surprins.

— Bine, bine. Vom mai vorbi. Acum sunt grăbit.

Avea glasul tremurat pe coarda unei enervări abea reținute. Băiatul simți o sfâșiere a pieptului, începând din gât spre inimă.

Avu par'că o presimțire. În tot restul zilei nu se mai întâmplă însă nimic. Ziua se scurse repede, printre pistoane, cu gândurile albe peste vreme.

După ce s'a curățat și-a schimbat hainele și în înserarea intrată pe gurile străzilor, a grăbit spre bucuria din mahalaua implântată în trupul negru al nopții.

În odaia de primire nu-l aștepta nimeni. Pe o canapea se ghemuise elastic un câțel, care ridică de pe labe capul la intrarea lui, mârâind. Stăruia mirosul obișnuit de colonie, pudră și cior. Se așază pe un scaun. Simțea din plin golul odăii, cu atât mai mult cu cât, tot drumul se gândise la ciipa aceasta, a primirii cu brațele deschise și inima caldă.

Un cap prin întredeschiderea ușii, aruncă o privire înăuntru, apoi anunță cu o voce alterată:

— Lola e sus! Mai așteptați însă, căci s'au dus de mult și trebuie să se întoarcă din clipă în clipă. Inima i se strânse ciudat. Il durea golul camerei în care glasul femeii răsunase neașteptat. Avea acum, o întrebare e stăruitoare care îi urca din inimă, cu sângele infierbântat:

— De ce nu m'o fi așteptând?

Ardea de dorința de a deschide ușa să întrebe pe femeia cu glasul alterat, de ce nu-l așteaptă Lola, de ce s'a dus înainte de a veni el. O durere a mușchilor îl țintuia pe scaun însă, o durere resimțită ca un cui tocmai în creier și'n inimă. Cățelul tuși. Apoi ridică botul și adulmeca, strănutând. Puțin după aceea începu să latre iute, întinzându-se pe toate picioarele și dând din coadă. Ușa se deschise. Apăru fata, cu obrații roșii, cu ochii sclipitori, îmbrăcată într-o rochie verde de stambă, care-i încercuia trupul, strâns. Stăruia în colțul buzelor un zâmbet trădător. Când l-a văzut, a făcut „ah“ și s'a repezit la el, așezându-i-se pe genunchi:

— Puiule, ai venit, pușorule?

Leiba o privea cu ochii triști, stând sub alintarea degetelor ce-i apucaseră părul, fără să reacționeze, cu sufletul tot pe o marginea de prăpastie.

— De ce ești supărat! Ei! Ce ai, frumusețule? Nu vrei să mergem sus?

Acum i s'a sculat depe genunchi, și-și aranjează părul în oglindă.

Cățelul o privește cu ochii mari, făcut ghem la loc și dând încet din coadă. Plecară. În aceeași odată de sus, Lola făcu lampa mică, își linse cu mâna ciorapul până sub șold, își scoase rochia și se trânti pe pat, încercuindu-l în jumătatea trupului îndoită.

— Ce ai frumusețule? N'o mai iubești pe Lola? Așa de repede te stingi?

Leiba o cercetă pe deantregul: era vulgară așa cum stătea întinsă, cu buzele și obrații prea roșii, cu glasul acela răstît tare și rău.

Ce căuta aici? O iubește cu adevărat pe femeia aceasta? Stătea cu inima pălpătoare, gata să pocnească din clipă în clipă ca sub o presiune. Resimțea golul acela dureros din suflet, se frământa în el toată nevoia tinerească de dragoste, toate nopțile străjuite de lumina Alinei ca nu cer în pleoape. Da, o iubea! O iubea! Simte cum îi tremură coarda sufletului pe creasta lacrimilor fierbinți. Aseară tristețea lor se înodase în același cuvânt. Pe el dragostea începută aseară îl frământase toată ziua. Acum venise cu sufletul șovăitor, căutând palmele inimei pentru obrazul și ochii pieptului fierbinte.

* Fragment.

Dar Lola, ca și cum n'ar fi înțeles nimic din toată frământarea lui, continua să-l înghiontească, să-i apuce urechile, să-i râdă cu glasul răgușit, străin. Pe neașteptate îl trase peste ea, ca peste un izvor:

— Spune că mă iubești!

Vorba aceasta a rupt stavila sufletului, liberându-l din plin. Vorbele se împleteau curgătoare sub imboldul căldurei sufletești, care alinia pe firul glasului cuvintele cele mai potrivite. Ii marturisea fericirea lui mare, că-și simte sufletul greu de podoaba dragostei lor, că abea așteaptă să fie mai mare, să aibă bani și s'o poată lua, ca să trăiască împreună, nestingheriți. Privirile lui strălucitoare, săreau peste vremea. Vorbea stăpânit de un tremur, ca de un fior.

Dar Lola îl liberase din strânsoare încetul cu încetul, până când, privind ceasul, întrerupse neașteptat, așezând perna:

— Hai, dragule, lasă prostiile; uite stăm de-o oră. O să zică tanti că de două ori și noi niciodată.

Iși ridică cămașa, desgolindu-se până sub sâni. Leiba tăcu brusc.

Vorba îi muri, poticnită la mijloc. A vrut să facă ceva, ca o scuturare. sau ca o lovire. Dar nu reuși să-și descleșteze brațele. Gândul i se aruncă salvator spre noaptea luminoasă și crudă. Se auzea trenul de 11¹/₂ fluerând la cotitura. Fugind afară, strângea pumnii și sufletul țipa: Alina, Alina. Se împiedică însă de pod, căzând de-alatul. Iși răni palmele și genunchii. Alergând simți șiroirea sângelui pe pulpă.

Niculae Cantonieru

Răscruci*

Dupăce-am ieșit din frizeria de subt „Garascaia-Duma“, m'am infipt ca un jalon în asfaltul colțului, decis să aștept acolo un indemn pentru scurgerea vremii oferită de libertatea sâmbetei. Când am intrat în crucea străzilor m'a isbit prevestirea crivățului ce-și acordă strunele pe întinsurile largi ca drumurile de stepă.

Toamna deabia se mai lăsa împurpurată de soarele ce se prăbușea fără glorie în spatele primăriei, iar macferlanul mi se clătina desnădăjduit ca pe trupul sperietorilor. Mi-am strâns îmbrăcămintea pe lângă mine și am stat dârz contra vântului ca în față destinului care-mi apărea întâioară cu nedeslușiri de ceață. Lângă mine spirala unui vârtej s'a înălțat ca șarpele fascinat de cântec și dupăce s'au învârtit dement, firele de țărână mi-au întinat cismele lungi.

Ultimele frunze se rostogoleau prin șanțul trotuarului, iar vrăbiile fâlfâiau către streșini, lașe și comode. Dinspre gară a înaintat pe cer un nor murdar ca o hasna, iar două tramvaie s'au încrucișat prelingându-se unul pe lângă altul ca două sârme întinse, fără teamă de încălcare. Toamna îmbătrânise

Un isvoșcic a trecut agale sgârșind buza trotuarului și când ochii pătrunzători mi-au întâlnit privirile, am avut senzația că rusul de pe capră imi socotește banii buzunarului. Am dat să calc scara trăsorii ca să mă las dus de calul costeliv, dar în ochi mi s'au îmbulzit atunci lei delă „Banca orașului“ și într'o secundă toată neliniștea ce clocotea în mine decând mă sculasem, s'a lămurit ca nu heroglif descifrat.

Știam ce vreau! Înțelegeam înfine întreaga svârcolire a trupului ce se căsnea de zile întregi să-mi adune mintea ce rătăcea dincolo de granițele concre-

tului. La colțul amorului tarifat al Chișinăului mă oprișem instinctiv, înscriindu-mă între pretendenții grăbiți ai nopții ce se anunța.

Când această dorință s'a deslușit în mine, m'am uitat șfielnic împrejur să vad dacă n'a ghicit cineva intenția staționării. Dar lumea se strecura cu nerebdarea ajunurilor de sărbătoare, neluându-mă în seamă. Numai orbitele leilor scufundate în piatra nemișcată, mă integrau în linia lor vizuală aruncată caselor de vis-a-vis și peste ele, infinitului.

M'am rezemat de tubul reclamelor și-am așteptat deacum-incolo calm ca omul care are vreme de pierdut.

Noaptea cădea aprinzând luminile din mijlocul Alexandrovskaei, iar din vitrine se scurgeau valuri albicioase, licărind triumfător. În depărtare, reclama dela cinematograful „Orfeum“ se scâldea în focul becurilor ca un spânzurat în aerul albastru el dimineții.

Și odată cu noaptea, picioarele svelte ale femeilor din Chișinău au început să depene spre porțiunea frecventată a marei străzi.

Nu știu cât am stat în colțul acela, dar dată fiind patima mea pentru formele femeiești, trebuie să mă fi uitat mult la pantofii lungi cât o șchioapă. Ședeam cu trupul întors către gară, de unde știam că vin fetele din Malina-mică deabia angajate pe drumul pubertății dar posesoare de taine erotice inedite. Și deodată am simțit că în partea opusă privirilor mele se petrece ceva care mă privește direct. N'am vrut să cedez sentimentului ce mă anunța imperios că un cunoscut se apropie de locul unde-mifixasem punctul strategic și câteva secunde am rezistat avertismentului telepatic. În acest timp n'am mai distins nimic din ce se petrece în față mea și ca să scop de obsesia celui ce se anunța de departe subconștientului, m'am rupt brusc

* Fragment dintr'un roman ce se va numi: „Regimentul 3.“

Geo Bogza

De vorba cu M. Blecher

Ceasuri băteau, șapte, din turnuri ascuțite și
catolice

clopotele bisericilor din Brașov,
iar eu trezit din măduva adâncă a lemnului
de pădure

coboram în strada Ciocrac la no. 8
și până aproape de miezul nopții
ședeam de vorbă cu prietenul meu Blecher.

A fost o vară
și pe urmă o toamnă foarte lungă
cu frunza copacilor verde pe Varte și pe
Tâmpa

Cu aerul care venea din munți, matur și
copt, ca un romancier, ca Liviu
Rebreanu.

Noi am vorbit tot timpul de lucrurile esen-
țiale ale vieții

de lucrurile pe care le iubeam mai mult de-
cât orice,

am vorbit despre lapte cu glasul desfăcut
într'o claviatură de emoții

despre laptele alb și substanțial, acest lucru
teribil în fiecare dimineață

când reveniți dintre tenebrele metafizice ale
somniaului

luam, prin lapte, din nou contact cu viața
adevărată, cu lucrurile concrete (și
tocmai de aceia atât de sfinte) ale
pământului.

Noi am iubit vacile care la Codlea și la Râșnov
pășteau iarba grasă dela poalele munților
și ca niște uzine extraordinare

creiau în ugerul lor substanța aceasta a vieții,
în fiecare dimineață în paharul cu lapte noi
beam pe rând toate continentele,
întreaga planetă,

tot ce s'a putut scoate mai esențial din toate
sucerile pământului

aici era viața toată, întreaga planetă în pa-
harul nostru cu lapte din fiecare
dimineață.

Se vedeau crestele munților prin fereastră
și în timp ce atâtea lucruri vechi ne treceau
prin memorie

fața noastră era luminată de subiectul vorbirii.

Vorbeam mai departe despre viață și despre
pâine

brutării ale Brașovului primele care se deschid
dimineața

și din case oamenii se îndreaptă spre ele ca
spre izvorul primordial al vieții,

sub raț cu o pâine, sub braț cu viața

am mers între casele vechi de sute de ani
mestecând între dinți ogoarele de grâu ale

Ardealului.

Dar nu eram niște îmbuibați, niște canalii
care se îndoapă

pe aceștia îi cunoaștem și îi urâm

noi nu eram decât oameni simpli cărora le e
foame și mănâncă pe foamea lor

un pahar de lapte, o bucată de pâine
lucruri esențiale ale vieții.

Mircea Cioroiu

SENIORIE

Să am cărțile în locul călătoriilor,
cu paginile pline de datini și străini,
printre rândurile cărora să se învechească orele și anii
ca parfumul garoafelor în grădini.

Iernile să țină atât cât viața unui viscol
și primăverile, chinul unui fior,
acum când ploile dintr'o toamnă cu neguri
mi-au putrezit aripele de plutitor cocor.

Peste vârfului copacilor amurgul sângeră împușcat,
peste cărți și peste sufletul obosit.

Afară zăpezile din poemele slave s'au topit,
aici, cocorii din strofele de toamnă, au zburat.

Vânătorile de cerbi din sălbăticia rândurilor
unui poem încântător ca o viață!

Ah, moartea cerbului în brațele gândurilor
cât mă duruse în limpedea dimineață.

Cine dintre cititori a fost în acel amurg
când violoncelele pădurii sonorizau prelung?

Cine a simțit prin nesfârșirea aleelor
tresăririle sufletului meu de nibelung?

Theodor ConstantinÎntâlnire cu Viața

Am intrat într'o cârciumă murdară
fiindcă îmi lăsasem sufletul, undeva la răscruci
ca să cerșească bănuți de lumină
pentru noaptea lui și cea de afară.

Acolo în aerul greu ca de stabiliment
și lumină galbenă ca un dinte vopsit de nicotină
Viața m'a primit bătându-se fleasc peste buce
cu cângrena răsului, pe foile buzelor — dement :

„Hiii ! Priviți unul care vrea să fie drug puternic
se ia la trîntă cu mine, strins,
„uită că e un nemernic —
și încă nu l-am văzut plîns.

Frații mei cari beau frinți pe la mese
și-au întors felinarele oarbe ale ochilor, cu ură
bucurându-se că scuipatul Vieții
era pe obrajii mei ca o arsură.
Frații pe cari îi iubeam îmi arătau colții ca mistreții
și Viața rîdea,
cu risul ei nebun mă împroșca
și fiindcă plînsul deschidea în mine stăvilare
am slobozit buha răsului, tare :

„Ha, ha, ha, ha!
(Cercam în tril de ris s'adun durerea);
„Ha, ha, ha, ha!
„e risu-mi fantoșă, e fals și e hid,
„codoașcă bătrînă și hidă, dar rid:
„Ha, ha, ha, ha!

Gheorghe BanuCătușe

Aș vrea dureri eterne, să frămînt,
Izvorul de nădejdi, secat să-l simt în mine. .

Nedeslegat, misterul din cuvînt,
Să-mi spună că sunt rob la fie cine!

Legat de întunericul din lut,
In neștiință surd, să mă târăsc;

Să nu mai cat nici doruri, nici avut,
Să nu mai am pe cine să urăsc.

Aș vrea s'alunec, într'o noapte de mormînt,
Cătușe, reci de brumă, să mă țină'n glie;

Să nu mai cred poveste, nici cuvînt . . .

Să nu mai port nădejdi fără simbrie!

Horia GhieaMoartea truverului

Aci, în izolarea arhaică, în toamnă ucisă
Vibrează fragil șerpil de aur din gând
Plopii se dăruiesc, iluminând
Frumusețea-i cerească și nepermisă.

Sub pași i se dăltuesc și divid
Aeriene chipuri de divigații dureros,
In mersu-i ca o liră de frumos
Fumegă un poem sunat ca un lied. . .

Ce singure stau pădurile de rugin,
Precum în lac cer nu s'ar regăsi.
Dar undeva stăruiesc luminile vii
Aplecate amar pe conturul virgin.

— — — — —
Cineva a bătut în falduri din negru nimic.
Apele dure, deodată, de eben.
S'a aplecat sugeratul elen.
Très mort, sur le champ ironique.

E. Ar ZahariaVăzduh Matinal.

Văzduh pur, duh albastru, limpezit,
dimineață limpede, tăioasă ca de sare,
largă, melodioasă, aromitoare,
pregătitoare anotimpului în copaci vestit.

Dimineți clare pentru frumoasele eleve minore
cu mătăsoase bucle, aurii, cu sâni tari și cu ghiosdane
(înlăuntru caete murdare) de coloarea crudelor castane
heruvimi cartierului dela șapte la opt ore,

văzduh aromat, înalt, ascuțit,
ca o femeie cu sângele toamnei fugind pe sub piele,
pentru fetele cu guleraș și număr de ordine, ca niște
[catifele

de dulci la pipăit.

Văzduh strălucitor ca un pantof de bal, îmbibat
cu miresme de iubire și păcat,
pentru Lucreziile orașului și pentru voi
eleve cu sâni acoperiți, dar cu obrajii rumeni goi.

Văzduh ! adolescent văzduh,
pentru tuberculoză, astmatici și școlari,
pentru studenții din *Volksgarten* și fetele cu ochii mari:
limpede, pătrunzător, albastru ca un duh. . .

de rezimătoare și m'am învârtit în jurul meu de 90°.

Pe deasupra capetelor mulțimii am zărit obraji de păpușă ai Ninei, amanta prietenului Lică.

Nu-mi explicam de ce această Nină, pe care-o cunoșteam de ani, inundase în ultima săptămână toate gândurile mele, dar acum apariția ei încarnată mi-a relevat întreaga enigmă iluminându-mă ca în clipele de rară revelație.

Cu o săptămână înainte luasem parte la un chef comun și mă apropiasem de ea ca niciodată. Lică se îmbătase ca de obicei și tindea, și în noaptea aceea către îmbrățișarea podelelor.

Dela început m'a învăluit acea feminitate grea și acaparamă a fetei, (pe care n'aș fi bănuț-o la o prietenă de camarad sărac), care-mi aducea aminte de femeile streine întâlnite numai în varieteturile de lux. Dela parfumul insinuant, la vocea cu timbru grav și de aci la ochii triști cu reflexe vinete, totul îmi arăta în Nina femeia de zile mari, amanta regală ce poartă în carnația bogată și albă ca o spumă, destinul tragic al femeilor însemnate de răbojul istoric. Acum nu mai țin minte ce nume purta pe lângă cel de Nina, dar trebuie s'o fi chemat Gruzinskaia ca pe dansatoarea din „Grand hotel“ ori Nina Mironovna, nume ce mi-au sunat timp îndelungat în memorie ca un acord obsedant.

Cred că la aceste constatări ce-mi puneau pe Nina într'o lumină nouă, a contribuit și atmosfera prielnică e nopții de petrecere. În orice caz la început am rămas uimit de câtă ignoranță dădusem dovadă în materie de apreciat femeile, și de necaz făceam pe ursuzul.

La apropierea noastră a contribuit însuși Lică, nemulțumit că sânt neatent cu prietena lui. Și parcă delă un timp și ochii Ninei au început să se uite altfel la mine și fără să mă laud cred că după prima tentativă acei ochi nu mai m'au văzut decât pe mine. Târziu când Lică începuse să mănânce paharele ce secaseră, aș fi putut să frământ — sub bolta înstelată și rece unde ne refugiam des ca într'un adăpost — până la posesie trupul lasciv al Ninei, dar un scrupul pe care-l consider astăzi de prost gust, și de care am regretat chiar a doua zi, m'a împiedecat. Aveam pentru dezechilibrul precoce al prietenului, o idioată protecție paternă ce-mi aducea deseori neajunsuri.

Cred că Nina a fost desamăgită și când ne-am despărțit în lumina lăptoasă a dimineții mi-a aruncat o privire de reproș și compătimire. Toată noaptea nu făcusem decât s'o ațât plimbându-mi palmele pe pulpele alunecoase, sub pretext c'o încălzesc, și de-abia odată mi-am infundat capul în sânii calzi cu miros de sex.

Iar atunci în noaptea aceea de pândă la colțuri, după o săptămână de băjbăieli și incertitudini în care timp căutasem să isgonesc din carnea mea stăpânirea fetei, Nina îmi apărea ca o trimeasă a providenței.

M'am precipitat spre ea împingând lumea cu coatele și i-am prins mâinile amândouă pe cari le-am sărutat apăsându-mi bazele în palmele parfumate și moi. Pe urmă am pornit alături în direcția mersului ei fără să-i pot adresa niciun cuvânt.

Simțeam alături cum trupul Ninei vibrează încordat de emoția ce-o încercase la această întâlnire și după asta am ghicit că noaptea ce trecuse albă peste noi lăsase și acolo urme ce încă nu se șterseseră. Vedeam cum se îndreaptă spre mine, (căutându-mi capul ce plutea cu o jumătate de metru deasupra ei,) ochii luminați de bucuria revederii în care stăruia o întrebare. Aș fi vrut să-i spun ceva; (în rusește fiindcă-i făcea plăcere) o banalitate idioată cum se spune în astfel de împrejurări: ce mai faci?, ori unde te duci? dar gura mi se încheștase parc'aș fi fost lovit de dambă. Și întrebarea din privirile Ninei stăruia sfredelindu-mi ochii și inima. Când mi-am dat seama că tăcerea se prelungește insuportabil, m'am simțit ridicol și sângele mi s'a urcat în obraji.

Și tot atunci, ca să-mi mărească incurcătura, pocăniturile pașilor noștri confundați până atunci în sgomotul străzii, s'au desprins deodată din învălmășeală și au început să-mi bată necruțător în timpane. Am vrut să înlătur această pacoste nouă care ținea să-mi dovedească încăodată incapacitatea de-a conversa și de-a cuceri o femeie dincolo de profesionistele vulgare ale amorului, dar n'am reușit. Din toată forfota străzii nu vedeam decât pe Nina și din tot sgomotul ei, nu auzeam decât pașii noștrii. Ai mei rari și apăsați, călcând în contra timp; ai ei mici și nervoși pășind de două ori în tactul bătut de tocurile mele. Am mers așa cu aceste pocănituri în urechi câtva timp pânăcând m'am trezit numărând prostește ca le cazarmă:

— Ras, dva, ras-dva-tri, ras, dva... Când mi-am dat seama că totuși știu să vorbesc, am fost fericit. Mi se descheștase limba și-mi venea să număr tare ca să mă audă toată lumea și ca să mă incredințez pe mine că fălcile nu mi se mai încheagă.

— Ras, dva, ras-dva-tri...

Nina s'a uitat la mine înțelegător și mi-a spus ca o soră bună:

— „Moi malcic, moi.“

Apoi mai taudru srtângându-mă de braț:

— Moi milâi malcic dorogoi.

și a cotit-o la dreapta intrând în grădina delă colțul Michailowsca-ei.

Aveam intenția să mă plimb cu fata, ca un cavaler cinstit, pe alea luminată, dar ea m'a tras într'un boschet unde ne-am așezat pe trunchiul copacului doborât, ce servea de bancă.

Cu tot frigul ce ne lipise unul de altul, mă desmeticisem complet și i-am făcut Ninei o curte bine susținută. I-am cântat remanța „Spit pfsia priroda“ ce-o învășasem în Ukraina delă o evreică sentimentală și pe care fata o auzea prima dată delă mine; i-am făcut tot felul de declarații în ambele griuri, iar Nina s'a arătat încântată și cucerită.

La urmă am convins-o să mergem într'un local unde să pecetluim prietenia și Nina a admis imediat natural și fără nici-o ezitare. Ii petrecusem un braț după mijloc și cu degetele exploaram dedesubtul cald al pardesiului. Când privirile ni s'au întâlnit fata a închis ochii și mi-a întins gura deschisă în care buzele mi s'au înmuiat insetate ca într'o cupă de șampanie. Pe urmă ne-am astâmpărat rămânând îmbrățișați în noaptea friguroasă. Nina mi-a cerut să-i frec genunchii rotunzi ce-i ieșeau de subt îmbrăcăminte ca două capete de pisoi și eu m'am executat docil ca un sclav. În jurul becului din alee se vedea cum ploaia fină cerne neconținut. Inapoi stropilor lumina licărea palidă ca acoperită de zăbranic subțire.

Pe dedesubtul ei treceau oameni rari, sgribiliți și cu capul în pământ. La clădirea scolii normale din Michailowscaia, umbrele internelor pătau albeața ferestrelor mate. În spatele nostru banca orașului mare cât nu castel, dormea în întuneric.

Intr'un rând când mă decisesem să întreprind o acțiune mai energică ca să decid pe Nina să plecăm din acel loc căinos — unde mi se părea că întârzie dinadins, — în floarea luminii dinaintea noastră a apărut nu tânăr îmbrăcat numai în tălie, purtând pălărie de paie. Deși părăsise aleea venind spre noi, nu m'aș fi sinchisit de prezența lui dacă Nina nu mi s'ar fi desfăcut brusc din brațe scoțând un chiot de spaimă. De departe personajul mi s'a părut caraghios cu ținută de vară pe acel timp, și făcând legătură cu spaima fetei l-am crezut nu agent dela poliția de moravuri bucuroși să câștige nu pol — doi din astfel de situații.

Când s'a apropiat însă am descoperit cu oarecare surpriză pe Lică. Il vedeam întâiadată îmbrăcat civil.

Primul gest a fost acela de a mă scula și a-l întâmpina cu-o glumă dar n'am reușit. Simțeam că trebuie să mă umilesc în fața prietenului căruia cu un minut înainte eram gata să-l iau femeia și am rămas pe bancă laș, lăsând să fiu dominat de înălțimea năprasnică a lui Lică. Ajungeam cu fruntea la genunchii lui și aș fi considerat o ieșire fericită din situația penibilă în care mă găseam dacă mi-ar fi repezit piciorul în cap.

Dar Lică n'a făcut asta. Mi-a întins niște degete osoase și reci apoi a căzut greu pe bancă lângă mine.

La Nina nici nu s'a uitat, parcă n'ar fi văzut-o. Când l-am privit mai atent i-am văzut fața vânătă și i-am auzit ciănțănitura dinților. Au fost câteva minute de tăcere grea ca la ascultarea unei osânde până, când Lică a scos tabacherea și a încercat să-și răsucescă o țigare. Dar degetele'nghețate nu l-au ajutat. I-am luat tabachera din mână și i-am răsucit eu țigare groasă așa cum știam că-i place și zăpăcit i-am prezentat s'o lipească, vrând cu acest gest să-l îmbunesc, uitând că de mult între noi astfel de grațiozități erau ridicole și neadmise. Lica m'a adus la realitate cu o mișcare scurtă și plictisită, făcându-mă să-mi fie rușine de mine și de apucăturile mele de burtă-verde.

I-am lipit țigara, i-am aprins-o și după ce am tras un fum sdravăn i-am pus-o între buzele veștede. Mi-a mulțumit cu o aplecare a genelor lungi. În drum mână mi s'a oprit pe umărul lui, și am încercat să-l mângâi dar Lică s'a scuturat ca de un fior.

După ce-a tras câteva fumuri, l-a înecat tusea care s'a sfârșit cu o flegmă aruncată în nisip, roșie ca un foc ce pătează noaptea.

M'am ridicat de lângă el infiorat parcă cineva mi-ar fi înfipt un cuțit în ceafă.

Cuprins de oroare și teamă ca în clipele de mari emoții ce ne sânt rezervate în viață, m'am zăpăcit neștiind ce să fac și în loc să-l ajut m'am gândit la fugă.

Știam pe Lică suferind dar nu bănuisem că răul înaintase până la acest nivel tragic.

Nina a scos un țipăt dureros și s'a aruncat în genunchi lângă el. I-a frecat obraji cu palmele mici până i-a încălzit, pe urmă i-a sărutat mâinile de ne-numărate ori și i-a băgat degetele înghețate în gură ca să i le desmorțască.

În tot acest timp s'a tânguit în rusește, că venise acolo numai pentru el, pentru Lică, lucru ce era ade-vărat.

Atunci mi-am amintit deabia că lui Lică i se interzisese întâlnirile cu Nina decând făcuse un scandal monstru la „Național“ cu niște tipi ce se uitaseră prea lung la ea.

În cele din urmă am vrut să fac și eu ceva și i-am sfătuit să ia o trăsură, dar amândoi s'au uitat nedumeriți la mine parcă atunci m'ar fi văzut întâia oară.

Am plecat de lângă ei cu moartea în suflet. Când am ajuns în stradă am întors capul și-am văzut-o pe Nină desbrăcându-și pardesiul cu care a acoperit spina amantului.

Am pornit spre „Național“ unde-mi propusesem să petrec cu femeia prietenului meu cel mai bun.

Pe drum mi-am pipăit în buzunarul de sus al vestonului cele câteva hârtii a cinci lei ce le scosesem din pachetele regimentului. Dedesubt inima-mi bătea îndrăcit.

Const. Salcia

Elegie

Sufletul s'a strâns ca o rămă.
Sâmburele inimii nu mai bate.
E gol în mine ca'ntr'o cetate,
Peste care zidurile se dărâmă.

Căile mele se'nfundă la prima cărare.
Și spinii mă'nțapă în tălpile reci,
Cenușa svârlită de vremuri pe anii mei
[seci]

Mă doare... mă doare.

Cronica

Creaije și poezie pură.

Or, de ions les actes leplus
complet est celui de construire.

Eupanilog. PAUL VALÉRY.

Nimeni nu mai crede azi că poetul scrie cu ochii măriți de inspirație, ca într'o tranșă hipnotică, versuri pe care i le dictează cel puțin Arhanghelul Gabriel dacă nu o anume muză hotărîtă de cei vechi pentru astfel de lucruri — după cum faptul că ai lavalieră și ești nebărbierit nu te califică iar — drept *poet*.

Roiul poetului este de a turna în forme adecuate și riguroase o viziune proprie despre lume — unde nu e ținut să respecte de loc adevărul natural și nici măcar logica — actul de a scrie o poezie e un act complet de construcție și prin urmare poetul (nu scribul) nu-și poate permite în momentul creației să renunțe la calitatea cea mai înaltă a creatorului: *la luciditatea sa*. Actul creației e infinit superior ca valoare produsului. Poezia — produsul — e un desen periferic aproape fără importanță. Ea nu e actul creației — ea e cenușa rămasă în urma focului. Creația a fost flacăra logică, pură, adâncă — dar nesezizabilă. E o materie personală această flăcăre — pe care creatorul o păstrează numai pentru sine — care e imposibil de cedat publicului — care e unică, care e netransmisibilă.

Orgoliosului care aspiră cu toată structura sa nervoasă și cu toți porii săi acest act al creației care trăește prin toți porii — îi este completamente indiferentă soarta produsului, poem sau simfonie — pentru că fiecare moment de poezie sau simfonie este strict legat de *un moment de experiență vitală unică* actul creației e unic.

A rămas poezia. Aceasta reprezintă (într'o definiție mai riguroasă decât prima) corespondentul pe planul verbal al experienței de viață numită creație — cu aderențe în inconstient.

Nu fac verbigeratie — mă explic.

Mecanismul acesta al vorbirii este atât de legat de cel al gândirii, de dansul interior al flăcării spirituale (fiindcă în dosul frunții se compune și descompune din senzații și imagini o lume care n'are numai decât legături cu cea exterioară și cu legile ei) încât neapărat ficărei mișcări spirituale îi corespunde un rudiment de frază sau de cuvânt — spun rudiment fiindcă de fapt cuvintele sunt numai niște mijloace grosolane de a trezi imagini și idei *analoage* (și nu identice) cu cele încercate de creator — Și atunci jocului acestuia spiritual îi corespunde un dans verbal — scris deci — proporțional și ritmic. Creatorul condensează simultan cu dansul spiritual această corespondență (aci interve luciditatea de care vorbeam — sincronă ea să spun așa, cu actul creației).

(Liniile arhitecturale ale unui stil ce sunt ele altceva decât sinteze?)

Scheletul acesta verbal — jarul acesta răcit acum — are rolul de a trezi în sufletul (cuvântul e cam nenorocit) celui ce citește un dans analog, o stare de spirit analoagă — are rolul de a încerca să aducă pe cititor la diapazonul creației.

Și cum ar fi posibil aceasta fără un apel la inconstient la rezonanța mistică pe care o are un cuvânt — la substraturile adânci — la filioanele spirituale pe care le posedă acesta.

Formidabila facultate, de care dă dovadă creatorul, de a alege justa proporție arhitectonică de vorbe este actul de consumare și fixare a creației.

Se observă deja — la Mallarmé mai ales — cum creatorul nu mai e satisfăcut de tiparul pe care i-l oferă gramatica curentă. Cum fraza se deformează, se contrage, se condensează — cum vorbele aruncate parecă fără noimă și fără lege pe hârtie — *vorbe fără semnificație aparentă* — trezesc complexe da stări sufletești de o armonie desăvârșită, de o eurithmie perfectă.

Prevăd timpul când poetul nu va mai ține seama absolut de logică și când cuvintele vor pierde total semnificația lor curentă și fraza nu va mai ține de loc să spună ceva — ci totul va căuta să trezească pur și simplu stări noi, viziuni noi — de o prospețime nemiîntâlnită.

Nietzsche încerca o transmutare a tuturor valorilor, poetul de mâine va încerca o transmutare a valorii convenționale a cuvântului. Mi-e teamă că verbul a uzat facultatea lui de a creia imagini vizuale, că rămâne de explorat aptitudinea lui de a impresiona melodic — rămâne de explorat filonul de impresie auditivă. Cuvântul nu va mai însemna o imagine vizuală ci una sonoră. Accentul se daplasează pe ritmul — pe fluența vocalelor și consoanelor — pe muzica curgătoare a verbului — poezia va căuta să sugereze mai direct, *mai irațional, mai primitiv*, stări șufletești — *fără balastul semnificativ al cuvintelor*. — Poezia se va apropia de muzică.
Horia Ghiea.

P. P. Negulescu „Geneza formelor culturii“. Tipografia „Bucovina“ București.

Notele de față trebuiesc luate mai mult ca semnalizare a faptului cultural împlinit cu apariția acestei cărți, decât ca un comentariu ce se cere amplu și competent.

Volumul „Geneza formelor culturii“ nu este o carte de contribuție originală filozofică, dar constituie pentru cultura românească una din cele mai temeinice realizări.

Dacă prima parte a cărții „Apariția și orientarea cugetării filozofice“ nu conține un interes acut și a mai fost desbătută sub diferite titulaturi și la noi, desigur că cealaltă parte „specificul național“ (cea mai compactă) reprezintă un viu interes atât prin actualitatea

subiectului, cât și prin vastitatea materialului informativ, pe care autorul îl folosește, și prin care reușește să înfățișeze oglinda fidelă și (subliniem) obiectivă a teoriei raselor.

Dela cele mai învechite păreri în aceasta direcție până la recente contribuții ale savanților din toată lumea și dela cele mai variate și contradictorii concluziuni (dela Gobineau până la Ch. Nicolle). d-l Negulescu utilizează, credem, tot ce gândirea universală a pronunțat în favoarea sau defavoarea acestei probleme.

Am vrea să spunem și noi ca un distins comentator al acestei cărți că d-l Negulescu acumulează o vastă bogăție de *cunoștințe generale*, dar aprecierea ni se pare mult prea superficială și oarecum nepotrivită (dacă un intenționat bagatelizat) pentru un erudit de talia d-lui Negulescu.

Lucrarea este împărțită în capitole, analizând chestiunea pe toate fețele.

Cum e și firesc, în actualul stadiu al cercetărilor menite să se îmbogățească cu noi sugestii, autorul nu trage concluzii definitive, dar cititorul își dă seama că susținerea unei purități de rasă este o absurditate, iar omenirea (*toată omenirea*) tinde către o rasă comună, standardizată de încrucișări și devenită omogen fizicește numai când aceste încrucișări vor lua sfârșit (dacă vor lua vreodată.) Până atunci încrucișările raselor s'au dovedit (când sânt urmate după reguli favorabile) singure generatoare de progres iar civilizația și cultura actuală se datoresc acestui amestec de popoare.

În ordine individuală încrucișările nasc, inventatori, creatori de artă etc.

Până când cercetări științifice serioase nu vor dovedi contrariu, desigur că susținerea existenței vreunui popor de rasă pură este un caraghioslăc; deocamdată, originile etnice ale marilor rase sânt pretudindenți incerte iar încrucișările de rase sânt condiție indispensabilă a originalității în toate manifestațiile culturale (am întrebuițat aproape fraza autorului)

Nu se poate tăgădui că la o unitate sufletească, mai ușor zis la o mentalitate comună, popoarele pot ajunge mai ales pe anumite chestiuni ce se pot ivi în diferite epoci ale existenței lor.

Cartea d-lui Negulescu este scrisă într'o formă accesibilă, conținând amănunte de pasionantă lectură, deci abordabilă și marelui public.

N. K.

NOTE

După ce a spart tot felul de tobe, anunțându-și 5 ani volumul de poeme „In sus“, Ion Foçșeneanu l-a pus în vitrine, în toamna asta.

„Ostaș, poet și artist“, autorul volumului este quatrublut de un om întreprinzător, cu maniere americânești, astfel că și-a anticipat viitorul anunțând

prin „Naționalul“ noul volum: „In jos“.

Un prieten al nostru, bine informat, ne-a asigurat că la urmă poetul — va oferi ca încheiere — publicului ceva combinat: „In sus și în jos“.

Deocamdată primul volum a obținut un jalnic succes. Apariția lui a coincis cu deschiderea cursurilor școlare, așa că toată populația de ucenici ai cărții au staționat ore întregi cu gura căscată la portretul autorului, minunându-se de buzele mari, ale poetului recunoscut ca neîntrecut mincinos.

La urmă când negurile nopții au învăluit privilegiu, micii spectatori s'au scârmat în cavități dând buzna în librărie de unde și-au cumpărat abecedare.

Mai rău au pățit-o cei cari „fac parte din intelectualitate“ și s'au lăsat trași de gălci pe chestia „poeziilor cari-au fost scrise în ambianța spirituală a acestui oraș de veche tradiție cărțurărească“, căci după ce au dat banii s'au trezit cu poeme încropite din grăunțele baligei scăpată de sub coada pegașilor încălecați de poeții autentici Ion Pilat, Adrian Maniu, Nichifor Crainic, V. Voiculescu, Simion Stolnicu etc.

— „Poezia“ ce apare la Craiova e plină de versuri mediocre al căror ton este dat de conducătorul revistei.

— „13“ a apărut într'un număr dublu compact, care vrea să demonstreze rezistența trambulinei de pe care scriitorii din Foçșani se aruncă în noul sezon literar.

— N'am putut întâmpina aci „Argonaut“ul ce-a pornit la 1 Octombrie din Cernăuți. Anotimpul ce-a pârșuit din nou roadele, trebuie să-i fi încercat dragostea de lucruri aurite, rătăcindu-l într'una din viile pline de veselie, întâlnite în cale.

— „Pământul“ ziar ce apare la Călărași face cinste presei provinciale.

— Raza literară“ revistă bucureșteană în al treilea an de apariție, conține literatură inofensivă destinată unui public de diletanți cari confundă arta cu dulcegăriile debitate de fanții mahalalelor.

— „Colaborări“ revistă scrisă de tineri școlari va avea dreptul la admirația noastră în măsura adaptării literaturii ce fac la o viață mai reală și a utilizării vârstei și în ceea ce creiază noul lot de literați.

— A reapărut „Gândirea“ revistă ce-a trasat o simțită dâră în literatura ultimului deceniu.

Pe noi ne bucură această de-a doua naștere atât pentru repunerea în scenă a echipei de scriitori ce publicația românească i-a aruncat în trecut în cumpăna timpului, cât și pentru mărturisirea unei prospețimi artistice prin utilizarea tinerelor și valoroaselor condeie reprezentate de Ștefan Stănescu, Radu Gyr, Emil Cioran, Dan Botta etc.

Dar trebuie să spunem cu sinceritatea de totdeauna că, în afară de simpatia noastră care se îndreaptă către omul care a pătimit pentru ideile sale — ori cari ar fi aceste idei — și în afară de admirația pentru tenacitatea cu care d-l Nichifor Crainic își apără și continuă revista sa,

articolul de fond, deschizător de noi drumuri ne-a desamăgît profund.

Fîndcă ori-ce s'ar spune, credem că nu se poate lega desimele unei literaturi în plină evoluție, la un popor tânăr și dornic de expansiunii și înnoiri artistice, de o mistică ce nu este a lui și care prin forța lucrurilor reprezintă un trecut întunecat în care singra și implicit disperata scăpare era nedeslegata taină a creatorului, rămasă tot nedeslegată și astăzi.

Cu a te cuvinte vrem să spunem că această cramponare de religios a d-lui N. C. pune în contradicție dinamismul unui popor ce-l vrea naționalist cu fatalul static în care se complace credința în Dumnezeu.

Noi salutăm reparația „Gândirii“ pentru aportul ce-l va aduce în domeniul artei românești, robustețea și înnoirea indicată de un V. Voiculescu spre exemplu, și de tinerii colaboratori cari vor putea șterge aglomerația de mediocritate lirică răsărită — cu tendințe de înmulțire — sub eticheta unei școli literare ce vrea și nu trebuie să fuga de aerisire.

Incolo, cum în trecut mișcarea dela „Gândirea“ n'a putut scoate decât creatori cu izolate accente religioase și niciun poet ori prozator net înregimentat misticismului, sfortarea d-lui N. C. o considerăm grațuită.

(Nu ignorăm încercările făcute, dar precizăm că realizările concepute după anume tipic au fost mult mai slabe decât așteptările. Disciplina filozofică a lui Lucian Blaga deși dezvoltată în cadrele „Gândirii“, o credem concepută independent).

D-l N. C. este profesor teolog și poate confundă catedra d-sale cu această revistă sau intenționat o consideră ca o continuare, lucru ce poate bucura pe seminariștii d-sale. Dar ce se face cu noiăștia cari deși-i citim revista nu ne putem asuma niciun misticism și nici nu ne pricepem la deslegarea contraverselor religioase. În orice caz pateticul articolului impresionează.

Și ca să ne isprăvim gândul, numărul acesta este slab față de trecut, dar dela gustul și priceperea „Gândiriștilor“ așteptăm satisfacții.

— Niculae Cantonieru nu este „actualul conducător al „Frize“-lor“ așa cum spune un prieten binevoitor.

Munca și sbuciumul puse în serviciul revistei noastre se împarte de totdeauna egal între ei și acest Emanoil Radian, talentat, prețios și . . . misterios tovarăș și a celuilalt prieten Ștefănică Baciuc care aleargă generos și dezinteresat pentru reușita „Frizelor“.

— A fost un timp, în vara aceasta, când în Brașovul promițător ca un pământ al făgăduinței și în preajma „Frize“-lor noastre cu suflet tânăr și darnic se strânseseră un mănunchi de talentați prieteni.

Cu timpul a trebuit să ne despărțim de toți cu desnadejdea celor cari ar vrea și nu pot să-și încălzească oasele rebegite la razele unui soare mai prietenos.

Ne-au părăsit pe rând Mircea Streinul, Pavel Nedelcu, Aurel Marin, M. Blecher și Geo Bogza și în urma lor a rămas puțul cu aripa frântă din povestirea lui Brătescu-Voinesti ca să-și găsească un rost printre picăturile reci ale toamnei.

— În aceste nouă luni decând ființea revista

noastră am primit numeroase colaborări, în special versuri, dela tineri cari n'au mai publicat în altă parte.

Dacă n'am putut face loc majorității, credem a le fi făcut un serviciu personal, nelăsând în același timp nivelul revistei să alunece în mediocritate.

Și cu toate acestea unii ne-au rămas în gând, cum ar fi acest domn Ștefan Ion, ale cărui poezii le-am învățat în mână zile întregi fără să reușim a le schimba ori adăuga ceva din modesta noastră pricepere lirică.

Mai mult pentru dragostea ce-o are d-sa pentru literatură, decât pentru ce a putut realiza până acum, cuvântul nostru este un îndemn la perseverare. Judecând după „Flux“ d-sa trebuie să insiste asupra prozei.

— Poetul Ștefan Baciuc meditează la tipărirea unei pachete de versuri, ce-ar fi să se întituleze „Viori“.

— D. Emil Cioran, dus în Germania pentru studii filozofice, de specialitate, a trimis revistei „Vremea“ câteva articole prin care e de părere că arderea academiei române, sau aruncarea în aer a Louvre-ului nu constituie decât un act eroic, transfigurant, măreț, prin care o nație se afirmă ca atare, unul din puținele gesturi vitale ale unui popor (altul ar fi războiul) Burghezul acesta va trebui tras odată la răspundere pentru ce scrie.

— Va apare la toamnă, într'o editură bucureșteană o carte pentru copii semnată de Virgil și Mihail Chirnoagă. Desenele vor fi făcute de pictorul Dem.

— Cine face apropierea Frize — frizerie, dă dovadă nu numai de lipsă de imaginație dar și de prostie.

— Vom mai scri despre cei trei romancieri: I. Valerian, G. M. Samarineanu și Zah. Stancu.

Primii doi au publicat fragmente revelatorii, ultimul însă anunță „Dinamita“ în fiecare toamnă fără a da nici un semn de viață.

— Mircea Brătucu nu mai dă nici un semn de viață. Să se fi înmormântat iarăși în Constanța cețoasă a acestei toamne?

— Ne iubim revista aceasta, cu o dragoste neprecupețită. Pentru tot ce avem a spune, curat și sincer, constituie singurul mijloc și vom face-o cu orice risc. Cine își dă seama de lucrul acesta, va ști să prețuiască dragostea cu care ne îmbrățișăm munca.

— Richard Aldington

Războiul a lăsat urme adânci în literatura universală. În Franța și Germania au apărut mai ales romane, în Anglia influența s'a manifestat mai mult în poezie. Tinerii poeți cari au trăit în mijlocul vâltoarei au fost sfâșiați de groază, de milă și nespuse melancolie; accentele lor cele mai pure s'au condensat astfel într'un lirism tragic și impresionant. Richard Aldington face parte din aceștia. E născut în 1892. A făcut campania în Flandra. A editat între anii 1914—1917 revista „Egoistul“. În numărul trecut al revistei noastre am publicat poema „Înainte de plecare“ tradusă de dl. M. Blecher.

Revista este condusă de: Niculae Cantonieru și Emanoil Radian.

Red. și Adm. Strada Lungă No. 160. — Un exemplar Lei 4 — Abonamentul pe un an Lei 50—